

Apostolische reis naar München, Altötting en Regensburg

Ontmoeting met de priesters en permanente diakens van Beieren

Toespraak

Kathedraal van de heilige Maria en de heilige Corbinianus, Freising

Donderdag 14 september 2006

*Dierbare medebroeders in het bisschopsambt en het priesterambt,
Dierbare broeders en zusters!*

Dit is voor mij een ogenblik van vreugde en grote dankbaarheid – dankbaarheid voor alles wat ik tijdens dit pastorale bezoek in Beieren heb mogen ervaren en ontvangen. Zoveel hartelijkheid, zoveel geloof, zoveel vreugde in God, dat het mij diep heeft getroffen en met mij mee zal gaan als bron van nieuwe kracht. Ik ben in het bijzonder dankbaar dat ik nu, aan het einde van dit bezoek, nog mag terugkeren naar de Dom van Freising en dat ik die in zijn nieuwe pracht mag zien. Dank aan kardinaal Wetter, dank aan de andere twee bisschoppen van Beieren, dank vooral ook aan allen die meegewerkt hebben. Dank aan de Voorzienigheid, die de restauratie van de Dom mogelijk heeft gemaakt, zodat die nu weer zo luisterrijk is.

Nu ik in deze Dom sta, komen er weer zoveel herinneringen bij mij op, ook als ik de reisgenoten van toen mag zien en de jonge priesters, die de boodschap, de fakkel van het geloof, verder dragen. Herinneringen komen boven – kardinaal Wetter heeft er reeds op gezinspeeld – aan mijn priesterwijding, hoe ik hier ter aarde lag en, als het ware gehuld in de litanie van alle heiligen, in de bede van alle heiligen,

wist dat wij op deze weg niet alleen zijn, maar dat de grote schare van heiligen met ons meetrekt en dat de levende heiligen, de gelovigen van vandaag en morgen, ons ook dragen en begeleiden. Dan het moment van de handoplegging ... en ten slotte, toen kardinaal Faulhaber ons het woord van Jezus aanreikte: “*Iam non dico vos servos, sed amicos*”, “Ik noem u geen dienaars meer, maar u heb

Ik vrienden genoemd”, toen heb ik de priesterwijding ervaren als inwijding in de gemeenschap van de vrienden van Jezus, die geroepen zijn om bij Hem te zijn en Zijn boodschap te verkondigen.

Dan is er de herinnering dat ik hier zelf priesters en diakens heb mogen wijden, die nu in dienst van het evangelie staan en de boodschap vele jaren lang – en het zijn nu al tientallen jaren! – doorgegeven hebben en nog steeds doorgeven. En dan denk ik natuurlijk aan de Corbinianus-processies. Destijds werd de schrijn nog geopend. En daar de bisschop achter de schrijn stond, kon ik recht op de schedel van de heilige Corbinianus kijken en mijzelf zien in de processie der eeuwen, die de weg van het geloof gaat – kon ik zien dat wij in deze grote ‘processie van alle tijden’ mee mogen lopen en haar de toekomst binnenleiden. Dat laatste werd heel duidelijk als de weg door de kruisgang voerde, langs de vele kinderen die zich daar verzameld hadden en die ik zegende met een kruisje op hun voorhoofd. Op dit moment ervaren wij weer dat wij in de grote processie, in de pelgrimstocht van het evangelie staan, dat wij tegelijkertijd pelgrims en leiders van de pelgrimstocht zijn en dat wij hen navolgen die Christus nagevolgd zijn, met hen Hemzelf navolgen en zo binnengaan in het licht.

Nu wil ik tot de eigenlijke homilie komen en daarbij wil ik slechts op twee punten nader ingaan. Het ene punt heeft betrekking op het zojuist voorgelezen evangelie, dat wij allemaal al zo vaak gehoord en geïnterpreteerd hebben en in ons hart overwogen. “De oogst is groot”, zegt de Heer. En als Hij zegt “... is groot”, dan bedoelt Hij dat niet alleen voor dat ogenblik en voor de wegen van Palestina, waarlangs Hij tijdens Zijn aardse leven

trok, nee, dan geldt dat ook voor nu. Dat wil zeggen: in het hart van de mensen groeit de oogst. Dat wil zeggen, nogmaals: in het diepst van hun wezen wachten zij op God. Ze wachten op een aanwijzing die licht is, die de weg wijst. Ze wachten op een woord dat meer is dan een woord. Ze hopen, ze wachten op de liefde, die het moment overstijgt en ons eeuwig draagt en ontvangt. De oogst is groot en wacht in alle generaties op arbeiders. En op verschillende manieren geldt voor alle generaties altijd ook dat andere woord: “Maar arbeiders zijn er weinig.”

“Vraagt daarom de Heer van de oogst arbeiders te sturen om te oogsten!” Dat betekent: de oogst is er, maar God wil zich van mensen bedienen om de oogst binnen te halen. God heeft mensen nodig. Hij heeft mensen nodig die zeggen: Ja, ik ben bereid uw arbeider te worden om te oogsten, ik ben bereid te helpen dat deze oogst die in de mensen rijpt, werkelijk wordt opgeslagen in de schuren van de eeuwigheid en tot Gods eeuwige gemeenschap van vreugde en liefde kan worden. “Vraagt de Heer van de oogst!” Dat wil ook zeggen: wij kunnen roepingen niet eenvoudigweg ‘maken’, die moeten van God komen. Wij kunnen niet, zoals dat bij andere beroepen wellicht wel het geval is, door doelgericht management en adequate strategieën om zo te zeggen eenvoudigweg mensen rekruteren. De roeping moet altijd de weg vinden van het hart van God naar het hart van de mens. En toch, juist als de roeping het hart van de mensen bereikt, is ook onze medewerking vereist. De Heer van de oogst erom vragen, dat betekent zeker op de allereerste plaats dat wij erom bidden, dat wij aan de deur van Zijn hart kloppen en zeggen: “Alstublieft! Wek de mensen

op! Ontsteek in hen de geestdrift en de vreugde voor het evangelie! Laat hen erkennen dat het evangelie de allergrootste schat is en dat wie die ontdekt heeft hem door moet geven!”

Wij kloppen aan de deur van Gods hart. Maar God iets vragen vindt niet alleen plaats in de woorden van het gebed, maar juist ook als het woord tot doen wordt, als uit onze biddende harten de vonk van de vreugde om God, de vreugde om het evangelie, de bereidheid tot ‘ja’ zeggen, overspringt op het andere hart. Als biddende mensen, als mensen die vervuld zijn van Zijn licht, komen we tot de anderen, trekken hen binnen in ons gebed en zo in de tegenwoordigheid van God, die dan het Zijne doet. In deze zin moeten wij steeds opnieuw de Heer van de oogst vragen, aan de deur van Zijn hart kloppen en met Hem in ons gebed ook de harten van de mensen aanraken, opdat God, naar Zijn wil, het ‘ja’ daarin mag laten rijpen. Eerst rijpt de bereidheid en dan de standvastigheid om door alle verwarring van de tijd, door de hitte van de dag en ook door het donker van de nacht, trouw te blijven in Zijn dienst en vanuit Hem telkens weer te erkennen – ook als dat veel moeite kost – dat deze moeite schoon is, dat ze nuttig is, omdat ze bijdraagt tot het wezenlijke, namelijk dat mensen datgene ontvangen waarop ze bouwen: Gods licht en Gods liefde.

Het tweede punt dat ik aan de orde wil stellen is een heel praktische vraag. Het aantal priesters is minder geworden, ook als we op dit moment mogen constateren dat we het nog aan kunnen, dat er ook nu nog jonge en oude priesters zijn en dat jonge mensen op weg zijn naar het priesterschap. Maar de taken zijn zwaarder geworden; twee, drie, vier parochies ver-

zorgen en dat met alle nieuwe opgaven die erbij gekomen zijn, dat kan ontmoedigend werken. Steeds weer wordt de vraag aan mij gesteld, een vraag die iedereen zichzelf stelt en aan zijn medebroeders: hoe gaan we dat doen? Is dit geen beroep dat ons doet opbranden, waaraan wij ten slotte geen vreugde meer kunnen beleven, omdat wij zien dat het nooit genoeg is, wat we ook doen? We raken uitgeput!

Wat moet men daarop zeggen? Ik kan uiteraard geen kant en klare oplossingen geven, maar ik wil wel een paar grondregels aanreiken. De eerste ontleen ik aan de brief aan de christenen van Filippi (vgl. 2,5-8), waar de heilige Paulus tot allen zegt – en natuurlijk in het bijzonder tot hen die op Gods akker werken – dat we die gezindheid moeten hebben die ook Jezus Christus bezielde. Gegeven het lot van de mensen hield Hij het als het ware niet meer uit in Zijn heerlijkheid, moest Hij afdalen en het ongelooflijke doen: de hele armzaligheid van een menselijk leven aannemen, tot aan het uur van het lijden op het kruis toe. Dat is de gezindheid van Jezus Christus: zich gedreven voelen het licht van de Vader bij de mensen te brengen, hen te helpen, opdat het Rijk Gods door hen en in hen wordt. En tegelijkertijd is het de gezindheid van Jezus Christus dat Hij altijd ten diepste geworteld is in de gemeenschap met de Vader. Wij zien dat om zo te zeggen uiterlijk aan het feit dat de evangeliën ons steeds weer vertellen dat Hij zich terugtrekt op de berg, alleen, om te bidden. Zijn werk komt voort uit Zijn innige gemeenschap met de Vader: juist deze gemeenschap met de Vader betekent dat Hij erop uit moet en door alle dorpen en steden moet trekken, om het Rijk van God, dat wil zeggen Zijn aanwezigheid, Zijn ‘er zijn’ midden onder ons, te verkondigen,

opdat het in ons tegenwoordig wordt en door ons de wereld verandert, zodat Zijn wil mag geschieden, op aarde zoals in de hemel, en de hemel op aarde komt. Deze beide aspecten behoren tot de gezindheid van Jezus Christus: enerzijds God van binnenuit kennen, Christus van binnenuit kennen, bij Hem zijn. Alleen op die manier zullen wij de 'schat' werkelijk ontdekken. En dan moeten wij anderzijds ook naar de mensen gaan; dan kunnen wij de schat niet voor onszelf houden en moeten we die doorgeven.

Deze grondregel van de gezindheid van Jezus Christus met de beide kanten die eraan zitten, wil ik ook vertalen naar de praktijk: ijver moet samengaan met deemoed, dat wil zeggen de erkenning van de eigen grenzen. Aan de ene kant ijver: als wij Christus werkelijk steeds opnieuw ontmoeten, kunnen wij Hem niet voor onszelf houden. Dan voelen wij ons gedreven naar de armen te gaan, naar de ouderen, naar de zwakken en eveneens naar de kinderen en de jongeren, naar de mensen in de kracht van hun leven, dan voelen wij ons gedreven 'evangelisten', apostelen van Jezus Christus te zijn. Maar deze ijver wordt leeg en ontwricht ons, als die niet hand in hand gaat met deemoed, met bescheidenheid, met het erkennen van onze grenzen. Er moet zoveel gebeuren – ik zie het al, dat kan ik niet. Dat geldt voor parochiepriesters – kan ik me voorstellen – het geldt ook voor de paus; die moet zoveel doen! En daarvoor zijn mijn krachten onvoldoende. Dus moet ik leren te doen wat ik kan en de rest over te laten aan God en mijn medewerkers, en te zeggen: "Ten slotte moet U het toch doen, want de Kerk is Uw Kerk. En U geeft mij slechts zoveel kracht als ik heb. Die schenk ik U, want die komt van U, maar de rest laat ik aan U over." Ik

geloof dat deze deemoed, dit aanvaarden – "Hier houdt mijn kracht op, de rest laat ik aan U over, Heer" – dat deze deemoed doorslaggevend is. En dan erop vertrouwen: Hij zal mij ook medewerkers schenken, die me helpen en die doen wat ik niet kan.

En dan, op een derde niveau 'vertaald', betekent dit samengaan van ijver en bescheidenheid ook het samengaan van dienst, in alle dimensies, en innerlijkheid. We kunnen de ander alleen dienen, we kunnen alleen maar geven, als we ook zelf ontvangen, als we zelf niet leeg worden. En daarom biedt de Kerk ons als het ware vrije ruimtes, waar we van de ene kant innerlijk op adem kunnen komen, en die van de andere kant tegelijkertijd het middelpunt en de bron van het dienen vormt. Daar is om te beginnen het dagelijks vieren van de heilige Mis. Laten we dat niet doen als iets dat nu even 'gebeuren moet' en dat ik nu eenmaal 'moet doen', maar laten wij de Mis van binnenuit vieren! Geven wij onszelf: in de woorden, in de handelingen, in het gebeuren dat werkelijk aanwezig is! Als wij de Mis biddend vieren, als wij de woorden "Dit is Mijn Lichaam" werkelijk uitspreken in gemeenschap met Jezus Christus, die ons de handen opgelegd heeft en ons gemachtigd heeft te spreken met Zijn eigen 'Ik', als wij de Eucharistie gelovig en biddend van binnenuit vieren, dan is dat geen uiterlijke plicht, dan is de '*ars celebrandi*' er vanzelf, die erin bestaat dat we vieren vanuit de Heer en met de Heer en zo het goede voor de mensen doen. Dan worden we daardoor zelf steeds opnieuw begenadigd en verrijkt en geven tegelijk meer aan de mensen door dan wijzelf kunnen geven, namelijk de aanwezigheid van de Heer.

De andere vrije ruimte die de Kerk ons om zo te zeggen als bevrijdend oplegt is het getijdengebed. Laten wij proberen het werkelijk mee te bidden, mee te bidden met het Israël van het Oude en het Nieuwe Verbond, mee te bidden met de biddende mensen van alle eeuwen, mee te bidden met Jezus Christus als de diepste 'Ik', het diepste subject van deze gebeden. En als we zo bidden, nemen we ook de andere mensen, die daarvoor geen tijd of kracht hebben of er niet toe in staat zijn, mee in het gebed. Wijzelf, als biddende mensen, bidden plaatsvervangend voor de anderen en verrichten daarmee een zeer belangrijke pastorale dienst. Dat is geen kwestie van zich terugtrekken in de privésfeer, maar het is een pastorale prioriteit, een pastorale activiteit, waarin wijzelf als priester worden vernieuwd, opnieuw door Christus worden vervuld, anderen binnenleiden in de biddende Kerk en tegelijkertijd de kracht van het gebed, de aanwezigheid van Jezus Christus, laten binnenstromen in deze wereld.

Het motto van deze dagen luidde: 'Wie gelooft is nooit alleen'. Dit woord is waar en moet ook in het bijzonder waar zijn voor priesters, voor ieder van ons. En weer is het waar in dubbele zin: wie priester is, is nooit alleen, omdat Jezus

Christus altijd bij hem is. Hij is bij ons; laten wij ook bij Hem zijn! Maar het moet ook waar zijn in de andere zin: wie priester wordt, wordt ingevoegd in een presbyterium, in een gemeenschap van priesters met de bisschop. En hij is priester in het samenzijn met zijn medebroeders. Laten wij ons ervoor inzetten dat dit niet slechts een theologisch en juridisch gegeven blijft, maar dat ieder van ons het ook zo ervaart. Laten wij dit samenzijn aan elkaar schenken, juist ook aan diegenen van wie wij weten dat ze lijden onder eenzaamheid, dat ze overmand worden door vragen en problemen, wellicht ook door twijfel en onzekerheid! Laten wij elkaar dit samenzijn schenken, dan zullen wij in dit samenzijn met de ander, met de anderen, steeds meer en steeds vreugdevoller steeds opnieuw ook het samenzijn met Jezus Christus ervaren. Amen.

Benedictus XVI

© Copyright 2006 – Libreria Editrice Vaticana / R.-K. Kerkgenootschap in Nederland

Vertaling: dr. N. Stienstra